

Beleidsplan Cultuurhistorisch Centrum Ommen 2016-2020

Samengaan Streekmuseum Ommen (SMO) en Historische Kring Ommen (HKO)

In de afgelopen periode hebben SMO en HKO zich gebogen over de samenwerking en de fusie mogelijkheden van beide instellingen. Beide zijn overtuigd van de noodzaak om deze samenwerking en fusie op een goede wijze te gaan invullen. Streekmuseum en Historische Kring horen bij elkaar en zullen in de toekomst kwaliteit en samenwerking gezamenlijk ten behoeve van de gemeenschap Ommen op een goede wijze kunnen realiseren. De ontwikkeling van een gezamenlijk historische en actieve plek, waarin eenieder zich kan vinden. Beide besturen zijn akkoord gegaan met de fusie. Op 12 mei 2016 is in het Streekmuseum de notariële akte opgemaakt van de statuten en de nieuwe naam: **“Cultuurhistorisch Centrum Ommen”**. Hiermee is de nieuwe vereniging officieel van start gegaan. Het Streekmuseum Ommen is een onderdeel geworden van het CCO. Binnen het CCO wordt gestreefd naar een hechte en structurele samenwerking. De meerwaarde bestaat uit het bundelen van kennis en arbeid door het delen van huisvesting en faciliteiten. De voordelen zijn evident: uitbreiden van de mogelijkheden en het beheersen van kosten, en daarmee het vergroten van de aantrekkelijkheid en het versterken van de positie van zowel het streekmuseum als de werkgroepen en activiteiten van CCO. Er wordt gedacht aan het inrichten van een documentatieruimte in het streekmuseum. Beide beschikken over boeken, tijdschriften, beeldmateriaal en naslagwerken. De CCO heeft een groot aantal actieve werkgroepen. Het streekmuseum nieuwe stijl heeft behoefte aan (meer) ruimte voor de presentaties (vaste opstelling en wisselpresentaties), voor het huisvesten van de werkgroepen van de voormalige HKO, thans CCO (documentatiecentrum annex vergader- en werkruimte) en voor behoorlijke publieksfuncties (erfgoedwinkel, multifunctionele ontvangst/filmruimte en werkplaats/depot). Ommen geniet landelijke bekendheid als een gemeente waar het prachtig wonen en recreëren is, waar natuur en cultuurhistorie met de Vecht sterk zijn verbonden. Het gemeentebestuur heeft bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties gevraagd om samen verder te werken aan de toekomstige ontwikkeling van Ommen (“Het Ommer Motief - 2020”). Het CCO gaat deze uitdaging graag aan. Wij gaan ervoor!

Onze prioriteit: De nieuwe vereniging CCO onder 1 dak! Dit betekent dat het bestaande volume vergroot moet worden door het plagen van nieuwbouw aan de achterzijde van het museum.

Toekomstige visie en doelstellingen van de vereniging CCO:

- het ontwikkelen van een cultuurhistorisch centrum onder 1 dak, centraal in het hart van Ommen symbolisch voor de Ommer/Ommenaren, maar ook op een plek die iedereen kan zien en beleven (Den Oordt); incl. ANBI-status, museumregistratie en fiscaalnummer;
- de ‘nieuwe’ vereniging zet zich in voor de ontwikkeling van het ‘Cultuurhistorisch Centrum Ommen’, waarvoor nieuwbouw en verbouw, vernieuwing en behoud van het museum moet plaatsvinden; centrum t.b.v. historie, cultuur en activiteiten (slechtweer voorziening, informatiepunt, cultureel erfgoedbezit, educatie en onderwijs);
- het CCO en het museum moeten een speerpunt worden voor inwoners en bezoekers (de zo genoemde “meet & greet” functie). Voor toeristen en gasten in de vrijetijdsector (het krijgen van informatie voor een actieve beleving (fietsen en wandelen etc.), waarbij het recreëren in Ommen een uitstekende combinatie biedt in de vorm van eten en drinken (het zogenaamde food & beverage aspect) naast het overnachten op campings, in hotels en B&B-accommodaties); kortom het CCO zal naast het culturele karakter ook een sociale en economische betekenis krijgen op een bijzondere en centrale plek in het centrum van Ommen. Het is zeker een kans voor een extra kwalitatieve impuls;

- ervaring en kennis vasthouden voor de toekomst met actieve werkgroepen en een actieve beheerder, gesteund door leden/vrijwilligers/sponsors/overheden;
- een breed draagvlak creëren bij de bewoners, de ondernemers en bedrijven, sponsors, subsidieverstrekkers, gemeentelijke en provinciale overheden en “goede doelen” instellingen;
- intensieve samenwerking met (heemkunde) groepen en andere verenigingen/stichtingen o.a. de ‘Stichting Ommen Molens’ en de ‘Vereniging De Ommerschans’;
- een grotere onafhankelijkheid van de gemeentelijke overheid; met samen een intensief contact.

Geschiedenis van Ommen en de relatie met de vereniging CCO

Ommen aan de Vecht kent een rijke en bewogen geschiedenis, het geografische gebied van de gemeente is relatief groot en buitengewoon veelzijdig. Ommen is rijk aan cultureel erfgoed en dat blijkt onder meer uit de lange lijst van archeologische-, rijks- en gemeentelijke monumenten. Daarnaast biedt Ommen een veelzijdig beeld van de ontwikkeling van deze stad en omgeving door de eeuwen heen. Ervaar hoe Ommen op een knooppunt van wegen de voordelen van handel en verkeer, maar ook de vernietigende kracht van passerende legers ondervond. Zie het agrarische karakter van de streek terugkeren in bescheiden landschapselementen en boerenwoningen, evenals imposante molens en de nog altijd functionerende melkfabriek. Ontdek de invloed van de adel en zijn stijlvoorkeuren in de diverse landgoederen langs de Vecht en Regge. Merk hoe stadsrechten, vervallen vestingwerken en trotse burgers Ommen stedelijke allure gaven. Herken hoe de geest van dominee Van Raalte en “de ster uit het Oosten” Krishnamurti nog altijd door Ommen waren. En ga na hoe die veelgeroemde landelijke omgeving niet alleen toeristen, maar ook instellingen en personen van naam en faam uit de hele wereld naar Ommen trok. Na bestudering van al die verhalen zal men met andere ogen naar dit beeldschone (stads)-landschap kijken. Om dit erfgoed in stand te houden, is het belangrijk dat men de waarde ervan inziet. Daarvoor is het nodig om cultuur, historie en erfgoed vast te leggen en de verhalen bij deze plekken te blijven vertellen. Onze leef- en werkomgeving is het resultaat van een lange geschiedenis waaraan talloze mensen vorm en inhoud hebben gegeven. Wij staan als het ware op de schouders van onze voorouders en onze kinderen zullen dat na ons doen. Ommen laat ons dat beleven, niet in de laatste plaats door op pad te gaan en al dat moois en bijzonders te ontdekken, maar ook actief cultuur en historie te onderzoeken en kennis over te dragen.

Om dit culturele erfgoed vast te leggen werd op 1 juli 1952 de **Stichting Oudheidkamer Ommen** opgericht (en Koninklijk goedgekeurd). De statuten van de stichting zijn op 4 april 1979 ten kantore van notaris Maris te Ommen notarieel vastgelegd. In de volksmond heette dit het **Streekmuseum Ommen/SMO**. In de eerste plaats opgericht om de historische verzameling afkomstig uit de gemeente Ommen en haar omgeving te bewaren.

Het Streekmuseum Ommen stelt zich ten doel om de historische verzameling afkomstig uit de gemeente Ommen en haar omgeving te beheren, te behouden, selectief uit te breiden en voor een zo breed mogelijk publiek te ontsluiten en te presenteren.

De Historische Kring Ommen ging in 1997 van start. De HKO stelt zich als doel de belangstelling voor de geschiedenis van Ommen bij de inwoners en anderen, die zich bij Ommen betrokken voelen, te bevorderen, maar ook om gegevens vast te leggen van de historie van Ommen (en zijn omgeving). Deze gegevens worden verzameld door middel van onderzoek op zowel lokaal als regionaal terrein. De vereniging telt anno 2016 het respectabele aantal van circa 750 leden. Het is een actieve vereniging met een breed draagvlak onder de bevolking. Ieder kwartaal verschijnt de nieuwsbrief *Ommezien*, er is wekelijks een

inloopmiddag. De vereniging telt verschillende werkgroepen die zich actief bezighouden met de bestudering van het verleden van Ommen. De vereniging CCO incl. het Streekmuseum Ommen staat voor de taak om het culturele erfgoed van Ommen vast te leggen en te bevorderen in de breedste zin van het woord.

Het bestaande pand Streekmuseum Ommen voegt zich uitstekend in de plannen zoals die zijn neergelegd in de **Ontwikkelingsvisie Ommen-Centrum (Centrumvisie)**. Zowel de locatie als de karakteristieke huisvesting van het museum, tolhuis en molen vervullen een belangrijke brugfunctie bij het herstel en de ontwikkeling van de relatie tussen binnenstad en Vecht. Zo leefde binnen het bestuur van het Streekmuseum Ommen de wens om het museum nadrukkelijker te presenteren als een eigentijds en attractief publieksmuseum om zo meer in te spelen op de bestaande potenties. Het bestuur heeft daartoe toen de eerste stappen gezet door het realiseren van verbeteringen die hebben geleid tot het nationale predicaat “Geregistreerd Museum”. De volgende stap was het realiseren van een museum dat voldoet aan de kwalitatieve eisen van deze tijd en aan de wensen van de bezoeker. Daarvoor heeft het Museum destijds, met steun van de Gemeente Ommen, het Groningse bedrijf Museum-en Tentoonstellingszaken (MeT) te hulp geroepen. Het bedrijf MeT heeft een rapport geschreven met aanbevelingen. Het rapport is het resultaat van de eerste fase van het proces op weg naar een totale herinrichting van het museum, het Tolhuis en het museumterrein. De samenwerking met de Historische Kring Ommen (HKO) werd het begrip “samenwerking” en vormde een integraal onderdeel van de planvorming en een multifunctionele bestemming. De slogan was: Wie samenwerkt wordt zelf sterker! Samenwerking met andere instellingen en afstemming van de activiteiten vergroten de aantrekkingskracht van de partijen afzonderlijk en daarmee van het geheel.

De gemeente Ommen wil op het gebied van cultureel erfgoed inzetten op het versterken van cultuurparticipatie, het bevorderen van sociale cohesie, het uitvoeren van omgevingsonderwijs en het behoud en beheer van lokaal erfgoed. De gemeente wil zoveel mogelijk burgers en bezoekers van Ommen de gelegenheid bieden om in aanraking te komen met kunst en cultuur. Dat doet zij door het activiteiten aanbod op het gebied van cultuur en de mogelijkheden tot deelname hieraan onder de aandacht te brengen en de deelname aan culturele activiteiten laagdrempelig te houden. Vooral op het gebied van cultuurtoerisme zijn er veel kansen. Dat de gemeente dit ziet, blijkt ook uit haar wens om het beleidsterrein cultuur meer te verbinden met toerisme en om de samenwerking in het Vechtdal te intensiveren. Musea hebben de taak om voor hun collectie te zorgen maar het zijn niet puur bewaarplaatsen: ze moeten ook het publiek met de collectie in aanraking brengen. Dat publiek bestaat uit verschillende doelgroepen met allerlei eisen. Zij willen niet alleen een collectie bekijken maar hebben ook andere wensen. Dat betekent dat de musea goed op de hoogte moeten zijn van de samenstelling, wensen en eisen van hun publiek.

De gemeente ziet het centrum als het bruisende hart van Ommen, een dynamisch hart aan de oevers van de Vecht. Zij wil de Vecht meer betrekken bij het centrum en samen met de bewoners, ondernemers en bezoekers de kwaliteit van het centrum verbeteren. Daarom wordt momenteel de openbare ruimte opnieuw ingericht. Respect en aandacht voor historie en cultuur is hierbij een aandachtspunt. Het **Cultuurhistorisch Centrum Ommen** ligt direct aan de rand van het te ontwikkelen gebied en draagt door de panden (molen, Tolhuis en toekomstige (ver)nieuwbouw) waarin zij is gevestigd, bij aan de cultuurhistorische identiteit van Ommen. Met het oog hierop en de profilering van Ommen als aantrekkelijke kern in het Vechtdal, zou ook de informatie over cultuurtoerisme en erfgoed, hierbij uitstekend passen.

In juni 2013 schreef minister Bussemaker in haar museumbrief (Museumbrief samen werken, samen sterker, juni 2013 Ministerie OCW):

”... musea zijn de makelaars tussen de collectie en het publiek. Zij moeten het publiek betrekken bij en boeien met de verhalen die zij met hun collectie vertellen. Die verhalen verhelderen het verleden en duiden de betekenis van de maatschappelijke ontwikkelingen van nu. Musea leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan onze identiteit.”

De minister stimuleert met haar beleid samenwerking tussen de musea op het gebied van educatie, zichtbaarheid van de collectie, publieksbereik, wetenschap en het gebruik van digitale mogelijkheden. Het gemeentelijke cultuurbeleid in Ommen sluit aan bij dit beleid van minister Bussemaker.

Ontwikkelingsvisie Ommen-Centrum (Centrumvisie)

De herinrichting, het concept en de herpositionering van het Streekmuseum Ommen zullen moeten aansluiten op de plannen van de gemeente Ommen om het centrum een nieuwe impuls te geven, zoals geformuleerd in de Centrumvisie. Een Streekmuseum -Nieuwe Stijl biedt een goede mogelijkheid om het centrum te versterken en past daarmee binnen de doelstellingen van de Centrumvisie:

- een modern museum biedt een uitstekende gelegenheid tot het versterken van de historische karakteristiek en identiteit van Ommen en bevordert de uitstraling van het centrum.
- een eigentijds museum speelt adequaat in op de enorme toeristische potentie van de gemeente Ommen en de omliggende Vechtdal-gemeenten, terwijl goede verwijzingen binnen het museum naar plekken en locaties buiten het museum een stimulerende rol kunnen spelen op diverse gebieden.
- de locatie en de karakteristieke huisvesting van het museum kunnen een belangrijke brugfunctie vervullen bij de ontwikkeling van de relatie tussen binnenstad en Vecht en passen derhalve binnen de herontwikkeling van de Vechtoevers tot een promenadeachtige setting en bij uitstek bijdragen aan het bevorderen van een aantrekkelijke “nostalgische” sfeer.
- een goed lopend museum stimuleert de economie (horeca en stadsbezoek) en bevordert daarmee het economisch functioneren van Ommen.

De provincie Overijssel

De provincie zet zich in voor het behoud van cultureel erfgoed, het stimuleren van talent en cultuureducatie en participatie. Dit gebeurt onder andere door het realiseren van Cultuurarrangementen, zoals die met de Vechtdal gemeentes. In het Cultuurarrangement voor de periode 2013-2016 schrijven de gemeente en provincie dat zij de musea graag willen behouden. Dat kan alleen als de musea zich ondernemend opstellen. Volgens de provincie ligt de cultuur aan de basis van ons bestaan. “Mensen beleven hierbij plezier en voldoening en verdiepen zich enthousiast in streek- of familiegeschiedenis; of doen vrijwilligerswerk in musea, bibliotheken of archieven. Cultuur is onmisbaar voor betekenisverlening, zingeving en sociale samenhang. Cultuur geeft mensen de mogelijkheid zich te laten zien en horen, laat zien waar we vandaan komen, wie we zijn en wat ons heeft gemaakt. Cultuur geeft onze provincie een gezicht. Cultuur is een belangrijke verbindingsfactor in de samenleving. De cultuur bepaalt en vormt onze identiteit en draagt bij aan de economie en aan een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. Cultuur zorgt voor een levendige provincie. De erfgoedsector in Overijssel is divers en kent veel initiatieven tot behoud en ontwikkeling. Het provinciebestuur ondersteunt de samenwerking binnen deze sector. Haar beleidsambitie:

“in het nieuwe cultuurbeleid zet de provincie in op een toekomstbestendig en levendig cultureel klimaat, dat Overijssel aantrekkelijk maakt, waarin de culturele identiteit wordt behouden en ontwikkeld, waarin ruimte is voor ontwikkeling en experiment, waarin iedereen meedoet en waarin cultuur een belangrijke verbindingsfactor is.”

Het cultuurbeleid ‘De Kracht van Cultuur: creatief verleden, heden en toekomst’ loopt af per 31 december 2016. Provinciale Staten hebben in december 2015 de uitgangspunten het beleid voor 2017 – 2020 vastgesteld, alsook besloten tot cofinanciering van instellingen die rijkssubsidie in aanmerking komen. Onder het motto ‘Spot On! Cultuur in de schijnwerpers’ zijn inwoners, gemeenten en instellingen gevraagd mee te denken over het nieuwe cultuurbeleid. De uitkomsten daarvan vinden hun weerslag in voorliggende cultuurnota 2017 - 2020. Het biedt een kader, het inspireert met haar ambitie en geeft richting aan de uitwerking. De financiële ruimte wordt gevormd door de meerjarenbegroting respectievelijk de investering-gelden uit het coalitieakkoord ‘Overijssel Werkt!’. Dat houdt het besteedbaar budget per jaar op hetzelfde niveau als de periode 2013-2016.

De hoofddoelen van het provinciaal beleid zijn:

1. behouden, duurzaam ontwikkelen en beleefbaar maken van cultureel erfgoed;
2. in stand houden en versterken van een duurzame culturele infrastructuur en van toekomstbestendig cultureel aanbod van hoge kwaliteit;
3. vergroten van de toegankelijkheid van cultuureducatie, toekomstbestendig maken van aanbod voor cultuurparticipatie en investeren in talentontwikkeling;
4. toekomstbestendig maken van het Overijssels Bibliotheeknetwerk met sterke, in de samenleving verankerde, bibliotheken.’

Onderdelen van de **Provinciale Cultuurnota 2017-2020: “Toekomstbestendig erfgoed”**:

“Wij blijven ons inzetten voor de grote restauraties van rijksmonumenten op basis van de decentralisatieafspraken die we met het Rijk in 2012 hebben gemaakt. Via de Monumentenwacht stimuleren wij eigenaren om hun monumenten professioneel te onderhouden. Door maatschappelijke en economische ontwikkelingen verliezen ook de komende jaren gebouwen hun oorspronkelijke functie. Bijvoorbeeld religieus en agrarisch vastgoed. Waar het monumenten en cultuurhistorische waardevolle gebouwen betreft, zien we een uitdaging om deze op een goede manier te herbestemmen. Vitaal gebruik staat voorop bij de financiering van restauratie en herbestemming. Voor beide geldt prioriteit voor projecten die te verbinden zijn aan een van de leidende historische erfgoedthema’s en is er aandacht voor koppelingen met, bijvoorbeeld, duurzaamheid. Voor het realiseren van onze ambities onderzoeken we de mogelijkheden om samen te werken met andere partners waaronder het Cultuurfonds voor Monumenten Overijssel. In de rol als Interbestuurlijk Toezichthouder op het gebied van monumentenzorg hechten de we groot belang aan ondersteuning van gemeenten bij hun erfgoedtaken. We maken jaarlijks afspraken over kennisoverdracht aan gemeenten met het Steunpunt Cultureel Erfgoed Overijssel dat bij Het Oversticht is onderbracht”.

“Streektaal en streekcultuur

Presentatie van de Overijsselse geschiedenis en behoud van onze historische sporen vormen de basis van succesvol erfgoedbeleid. In de vorige beleidsperiode ondersteunden we met succes vele eigenaren, stichtingen en gemeenten bij projecten die het verhaal van Overijssel vertellen en het daarmee behouden voor de toekomst. Dit beleid zetten we voort. We continueren ook ons provinciebrede programma op het gebied van streektaal en streekcultuur onder aanvoering van het Historisch Centrum Overijssel. Daarin leggen we accenten op basis van de erfgoedthema’s. Binnen dit programma zien we een belangrijke rol voor verbinding

met lokale partijen, waaronder de vele historische verenigingen die Overijssel rijk is. Onze inzet op streektaal stemmen we af met de andere Nedersaksische overheden. In samenwerking met het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed blijven we het behoud van Overijsselse tradities ondersteunen.”

“Collecties

Overijssel kent meer dan honderd kleinere musea, oudheidkamers en historische verenigingen met lokale collecties. Deze collecties vormen een belangrijk deel van het verhaal van Overijssel. Deze instellingen worden grotendeels gedragen door enthousiaste vrijwilligers. Tegelijkertijd is hier niet altijd de expertise aanwezig om het verhaal optimaal over te brengen. We onderzoeken de mogelijkheden voor kennis- en deskundigheidsbevordering. Daarin zien we ook een taak voor de grotere musea die door ons worden ondersteund. Ook binnen ons programma voor streektaal en -cultuur zien we hiervoor aanknopingspunten.”

Samenvatting: Het beleid CCO voor 2016-2020

- Het CCO gaat door met het behouden en ontwikkelen van het culturele erfgoed in Ommen en omgeving door het actief betrekken van haar leden en de gemeenschap. Met het versterken van het historische karakter en de identiteit van Ommen, streven wij ernaar om de economische ontwikkeling voor Ommen te bevorderen;
- het CCO speelt hierbij in op de toeristische potentie van Ommen, waarbij toeristen naast een museumbezoek en andere activiteiten ook geïnformeerd kunnen worden over fiets- en wandelroutes en de vele highlights die Ommen te bieden heeft. Men kan gebruik maken van o.a. E-bike oplaadpunten en een kleinschalige restauratieve voorziening in en rondom het museum;
- Graag meewerken en samenwerken van/met de gemeente Ommen over de toekomst; hulp bij het denken en realiseren (zie ook: **“Het Ommer Motief – 2020”**). Bespreekbaar maken met het college en de gemeenteraad van Ommen om de uitbreiding van het nieuwbouwplan op te nemen in de Kadernota en/of de begroting 2017. Realiseren in 2017/2018;
- Inzet van leden, gemeenschap, gemeentelijke en provinciale overheid (cultuur/erfgoed) het bouwplan van het ‘Cultuurhistorisch Centrum Ommen’ op 2017/2018 te realiseren. De gezamenlijke kosten worden opgebracht door: de vereniging, gemeenschap, sponsors, donateurs, gemeente, provincie en ‘goede doelen’ instellingen;
- Inzet van de beheerder voortzetten incl. de bijdrage van de gemeente;
- De nieuwbouw/verbouw realiseren met een nieuwe entree (gericht aan Den Oordt);
- Uitgangspunt: aan de voorzijde de entree, receptie/gezamenlijke ruimte, puien met transparantie en veel glas; bestaande panden via de ‘binnentuin’ te verbinden; achter en naast het tolhuis de uitbreiding van het **‘Cultuurhistorisch Centrum Ommen’** te realiseren; passend in de culturele omgeving en de bijzondere kwaliteit;
- Nadenken met elkaar over parkeervoorziening, bijv. aan de voorzijde op de plek van de huidige grasstrook tussen de straat en de rondweg.

Het is dus een heugelijk feit, we gaan in de toekomstige jaren “samen door één deur”!

Bijlagen:

- Conceptbegroting CCO 2016
- Financieel Jaarverslag SMO 2015 en HKO 2015
- Verklaring en Overdracht
- Organisatieschema